

RECHTSPRAAK

JURISPRUDENCE

ALGEMEEN HANDELSRECHT / DROIT COMMERCIAL GÉNÉRAL

CASS. 14 NOVEMBER 2019

TUSSENPERSONEN

Handelsagentuur – Eenzijdige beëindiging wegens ernstige tekortkoming – Termijn van kennisgeving

Artikel X.17 Wetboek economisch recht bepaalt dat elke partij, onverminderd alle schadeloosstellingen, de handelsagentuurovereenkomst zonder opzegging of voor het verstrijken van de termijn kan beëindigen, wanneer uitzonderlijke omstandigheden elke professionele samenwerking tussen de principaal en de handelsagent definitief onmogelijk maken of wanneer de andere partij ernstig tekortkomt in haar verplichtingen. Deze beëindiging mag niet meer plaatsvinden als het feit ter rechtvaardiging ervan sedert ten minste 7 werkdagen bekend is. Enkel het tijdstip waarop het bestaan en de ernst van de feiten bekend is aan de partij die zich erop beroept, is hierbij bepalend, niet dat waarop die partij zich daarvan rekenschap had kunnen geven.

ING België / De Nys BVBA en F.D.**Zet.: A. Smetryns (sectievoorzitter)****O.M.: R. Mortier (advocaat-generaal)****Pl.: Mrs. P. Lefebvre en C. De Baets****Zaak: C.18.0600.N**

(...)

4. Artikel 19, eerste lid van de wet handelsagentuurovereenkomst bepaalt dat elke partij, onverminderd alle schadeloosstellingen, de overeenkomst zonder opzegging of voor het verstrijken van de termijn kan beëindigen, wanneer uitzonderlijke omstandigheden elke professionele samenwerking tussen de principaal en de handelsagent definitief onmogelijk maken of wanneer de andere partij ernstig tekort komt aan haar verplichtingen.

Het tweede lid van het voormelde artikel bepaalt dat de overeenkomst niet meer kan worden beëindigd zonder opzegging of voor het verstrijken van de termijn, wanneer het feit ter rechtvaardiging hiervan sedert ten minste 7 werkdagen bekend is aan de partij die zich erop beroept.

5. Het feit dat aanleiding geeft tot beëindiging zonder opzegging of voor het verstrijken van de termijn van de han-

INTERMÉDIAIRES COMMERCIAUX

Agence commerciale – Résiliation unilatérale pour faute grave – Délai de notification

L'article X.17 du Code de droit économique dispose que chacune des parties peut, sous réserve de tous dommages et intérêts, résilier le contrat d'agence commerciale sans préavis ou avant l'expiration du terme, lorsque des circonstances exceptionnelles rendent définitivement impossible toute collaboration professionnelle entre le commettant et l'agent ou en raison d'un manquement grave de l'autre partie à ses obligations. Cette résiliation ne peut plus avoir lieu si le fait justifiant la résiliation est connu depuis 7 jours ouvrables au moins. Seul le moment où l'existence et la gravité des faits est connue de la partie qui les invoque est déterminant, non le moment auquel cette partie aurait dû en avoir connaissance.

delsagentuurovereenkomst overeenkomstig voormeld artikel 19, tweede lid, is bekend aan de partij die zich erop beroept, wanneer deze omtrent het bestaan van het feit en de omstandigheden die daarvan een reden tot beëindiging zonder opzegging kunnen maken, voldoende zekerheid heeft om met kennis van zaken een beslissing te kunnen nemen, inzonderheid voor haar eigen overtuiging en tevens tegenover de andere partij en het gerecht.

Enkel het tijdstip waarop het bestaan en de ernst van de feiten bekend is aan de partij die zich erop beroept, is hierbij bepalend, niet dat waarop die partij zich hiervan rekenschap had kunnen geven. Indien het verkrijgen van een voldoende zekerheid het instellen van een onderzoek vereist, is de enkele omstandigheid dat dit onderzoek eerder had kunnen worden ingesteld en afgerond evenmin voldoende om tot laattijdigheid te besluiten.

6. De appelrechter oordeelt dat:

- het “in het geheel niet geloofwaardig [is] dat [de eiseres] [...] niet vóór 1 februari 2013 voldoende kennis had van deze feiten en omstandigheden, die zij later inriep ter rechtvaardiging van de onmiddellijke verbreking van de handelsagentuurovereenkomst”;

- het immers vaststaat dat de eiseres “reeds op 16 januari 2013 kennisnam van de feiten die ter rechtvaardiging van de onmiddellijke verbreking van de handelsagentuur werden ingeroepen via een brief van diezelfde datum”;

- “deze feiten onmiddellijk binnen de administratie van de bank gecontroleerd [konden] worden en [de eiseres] [...] geen enkele rechtvaardiging voort[brengt] waarom de con-

trole van de feiten meer dan 2 weken in beslag zouden hebben genomen”.

7. De appelrechter die op grond van die redenen beslist dat de eiseres de overeenkomst niet regelmatig heeft beëindigd en die deze onregelmatigheid in werkelijkheid grondt op de omstandigheid dat de eiseres zich eerder rekenschap had kunnen geven van de feiten en de ernst ervan, verantwoordt zijn beslissing niet naar recht.

Het onderdeel is gegrond.

(...)

Noot

Termijn voor opzegging van de handelsagentuur wegens ernstige fout – Analogie met de arbeidsovereenkomst

Ben De Groof¹

1. Krachtens artikel I.11 Wetboek economisch recht (WER) is een handelsagentuurovereenkomst een overeenkomst waarbij de ene partij, de handelsagent, door de andere partij, de principaal, zonder dat hij onder diens gezag staat, permanent en tegen vergoeding belast wordt met het bemiddelen en eventueel het afsluiten van zaken in naam en voor rekening van de principaal. De handelsagent deelt zijn werkzaamheden naar eigen goeddunken in en beschikt zelfstandig over zijn tijd².

Voor wat betreft de beëindiging bij ernstige tekortkomingen van dergelijke handelsagentuurovereenkomst, bepaalt artikel X.17 WER zowel een formele als een inhoudelijke na te leven voorwaarde:

“Elke partij kan, onverminderd alle schadeloosstellingen, de overeenkomst zonder opzegging of voor het verstrijken van de termijn beëindigen, wanneer uitzonderlijke omstandigheden elke professionele samenwerking tussen de principaal en de handelsagent definitief onmogelijk maken of wanneer de andere partij ernstig tekortkomt in haar verplichtingen. De overeenkomst kan niet meer worden beëindigd zonder opzegging of voor het verstrijken van de termijn, wanneer het feit ter rechtvaardiging hiervan sedert ten minste zeven werkdagen bekend is aan de partij die zich hierop beroept.

Alleen de uitzonderlijke omstandigheden of de ernstige tekortkomingen waarvan kennis is gegeven bij gerechtsdeurwaardersexploot of bij een ter post aangetekende brief, ver-

zonden binnen zeven werkdagen na de beëindiging, kunnen worden aangevoerd ter rechtvaardiging van de beëindiging zonder opzegging of voor het verstrijken van de termijn.

Niettegenstaande enig hiermee strijdig beding kan, vóór het einde van de overeenkomst, van dit artikel niet worden afgeweken ten nadele van de handelsagent.”

Deze wetsbepaling is van dwingend recht³ en betreft een identieke bepaling als voormalig artikel 19 wet handelsagentuur (WHA)⁴. De eerste (formele) voorwaarde omvat aldus in essentie de beëindigingsvereiste van de handelsagentuurovereenkomst binnen de 7 werkdagen na bekendheid van de voorgehouden feiten, terwijl de tweede (inhoudelijke) voorwaarde in essentie doelt op de motiveeringsvereiste van de voorgehouden feiten, tevens binnen de 7 werkdagen.

2. In het voorliggende arrest van 14 november 2019 heeft het Hof van Cassatie zich kunnen uitspreken over de eerste (formele) voorwaarde van artikel X.17 WER en inzonderheid over de vraag of de partij die de overeenkomst beëindigt zich tijdig rekenschap dient te geven van de ernstige tekortkoming waarvan zij kennis neemt.

Eerder besliste het Hof van Cassatie in een arrest van 8 november 2007 met betrekking tot deze eerste (formele) voorwaarde reeds dat “het feit dat aanleiding geeft tot beëindiging zonder opzegging of voor het verstrijken van de ter-

¹. Advocaat bij Schuermans advocaten, balie provincie Antwerpen.

². Wetboek van economisch recht van 28 februari 2013 (BS 29 maart 2013).

³. Zie o.a.: Luik 4 juni 2010, RGDC 2011, 506-509.

⁴. Wet betreffende de handelsagentuurovereenkomst van 13 april 1995 (BS 2 juni 1995).